

Kliinikumileht

Siseleht nr 264, august 2023

kliinikum.ee/leht

Foto: Tartu Ülikooli Kliinikum

Kliinikumi üheksa üksuse juhid alustavad uut juhtimisperioodi

1. septembrist 2023 alustavad Tartu Ülikooli Kliinikumis uut tähtjalist juhtimisperioodi kaheksa uut kliinikujuhti ning üks meditsiinilise teenistuse juht.

Kliinikumi juhatuse esimehe Priit Perensi sõnul on juhatusel heameel tervitada värskest ametisse astuvaid struktuuriüksuste juhte. „Juhtimistasandi uute meeskonnaliikmete peamiseks ülesandeks on oma eriala ravitöö ning koostöös ülemarst-õppejõuga õppe- ja teadustöö ning selle arengu korraldamine. Samuti on ülioluline meeskondade ja majandamistulemuse juhtimine nii, et see tooks kaasa parima patsiendikogemuse Kliinikumis ning vastaks parimatele rahvusvahelistele standarditele,“ tutvustas juhatuse esimees.

1. septembrist 2023 alustavad nelja-aastast juhtimisperioodi naistekliinikus prof Kristiina Rull, kirurgiakliinikus dr Marko Murruste, lastekliinikus prof Tuuli Metsvaht, sisekliinikus dr Toomas Kariis, kopsukliinikus kaasprof Tanel Laisaar, südamekliinikus dr Alar Irs, närvikliinikus prof Pille Taba, operatsiooniteenistuses dr Alo Rull ning radioloogiakliinikus kaasprof Pilvi Ilves. Juhid on oma eriala liidrid, omades pikaagest kogemust ravitöös. Ülejäänud kliinikutes on tähtjaliste juhtimisülesannetega juhid viimase kahe aasta jooksul juba tööd alustanud.

„Struktuuri- ja juhtimisreformi järgselt moodustavad kliinikute juhid koos kliiniliste valdkondade juhtidega üheskoos ravijuhhi kui ka kogu juhatusega meeskonna, kes kujundab ja veab eest ülikoolihaigla ravitööd, samuti raviteekondade kujundamist ja toimimist,“ sõnas Priit Perens. Ta lisas, et tähtjaliste juhtimisülesannetele üleminek on olnud üks osa Kliinikumi struktuuri- ja juhtimisreformist.

ALGUS LK 1

Kliinikumi struktuuri- ja juhtimisreform algas jaanuaris 2020, kui Tartu Ülikooli Kliinikumi nõukogu kutsus ellu struktuuri- ja juhtimisreformi tööühma, kelle ülesandeks oli tasakaalukalt ja osapooli kaasavalt valmistada ette Kliinikumi struktuuri ja

juhtimissüsteemi uuendamine. 2020. aasta lõpus kinnitas nõukogu valminud reformikavandi, sealhulgas juhatuse ja juhtkonna uue struktuuri ning kaasajastatud juhtimis põhimõtteid. „Mitmed reformi käigus loodud kavandi eesmärgid on täidetud, juhtkonna struktuur ning tähtajalised juhtimisülesanded ühena neist, ning osad on

liikunud Kliinikumi arengukava strateegilisteks eesmärkideks ja sealt tulenevalt iga-aastastesse tegevuseesmärkidesse,“ ütles juhatuse esimees.

KLIINIKUMI LEHT

Dr Linda Söber ja arst-resident Merili Peterson esimesel päeval vastuvõtus

Foto: Mana Kaasik

Kõrvakliinik asub nüüd Maarjamõisa meditsiinilinnakus

Tartu Ülikooli Kliinikumi kõrvakliinik alustas 10. augustist 2023 tööd Maarjamõisa meditsiinilinnakus, mil valvpersonal alustas esmalt kõrvakliiniku erakorraliste patsientide vastuvõtmist. 14. augustist toimub juba kogu kõrvakliiniku töö Kliinikumi L. Puusepa 8 peamajas.

Kõrvakliiniku juhi dr Mihkel Plaasi sõnul on senisest J. Kuperjanovi tänava majast Maarjamõisa meditsiinilinnakusse kolimine kauaoodatud hetk: „Uus ravikorpused on sisustatud lähimaade moodsaima meditsiinitehnikaga. Patsientide raviks kasutatav tipptasemel aparatuur võimaldab võtta kasutusele kõige uuemad ravimeetodid ning viia ravi läbi veelgi kvaliteetsemalt ja mugavamalt. Paranenud logistika seob kõrvakliiniku senisest paremini Maarjamõisa meditsiinilinnaku infrastruktuuri, mis muudab patsientide raviteekonna sujuvamaks, kulutades diagnoosi ja ravini jõudmiseks senisest vähem ajaressurssi,“ kirjeldas kõrvakliiniku juht. Ta lisas, et vähemtähtis ei ole ka oluliselt kaasagevad töö- ja olmetingimused nii patsientidele kui töötajatele.

Kliinikumi kõrvakliinik asub nüüd L. Puusepa 8 maja C-korpuses, kus toimuvad nii ambulatoorsed vastuvõttud, haiglaravi, operatsioonid ning ka kõrvakliiniku erakorraliste patsientide ravi. „Erakorralised patsiendid saavad pöörduda läbi L. Puusepa tn poolse registratuuri selle lahtioleku aegadel, kust nad juhatatakse C-korpuse esimese korruse kabinetti C1004. Kui välisüks on suletud, tuleb helistada L. Puusepa tänava poolse sissepääsu juures oleva fonoluku kella, misjärel annavad töötajad patsientidele juhised sisenemiseks. Kõrvakliinikusse kiirabiga saavad patsiendid sisenevad läbi F-korpuse,“ selgitas kõrvakliiniku ülemõde Marika Tamm.

Kõrvakliiniku plaanilistele vastuvõttudele ja haiglaravile pöörduvad patsiendid pea-

vad samuti pöörduma esmalt L. Puusepa tänava poolsesse registratuuri, kus patsiendid juhatatakse 1. korruse kabinettidesse ning haiglaravile pöörduvad patsiendid C-korpuse 4. korrusele.

Lisaks kõrvakliinikule alustas 15. augustil 2023 neljakorruselises C-korpuses tööd ka Kliinikumi uus innovaatiline operatsiooniplokk, kus ravitakse nii päevakirurgia kui ka statsionaarset ravi vajavaid patsiente. Samuti saavad endale uued ja kaasagevad ruumid stomatoloogia kliiniku näo- ja lõualuudekirurgia osakond.

KLIINIKUMI LEHT

Lastekliinik alustas tööd Maarjamõisa meditsiinilinnaku uues ravikorpuses

24. augustist 2023 toimub kogu Tartu Ülikooli Kliinikumi lastekliiniku töö L. Puusepa 8 maja M-korpuses.

Lastekliiniku juhi professor Vallo Tillmanni sõnul on uues ravikorpuses Eesti kaasagevad tingimused laste haiglaraviks, samuti päevaraviks ja ambulatoorsete vastuvõttude jaoks. „Uues hoones on enamus palatid ühekohalised, kus lapsevanem saab segamatult pühenduda oma lapse paranemisele. Perepalatid on ka vastündinute intensiivruumis, kus moodsaima jälgimissüsteemi abiga on ödedel pidev ülevaade väikse patsiendi elutähtsatest funktsioonidest. Kuna meie uus hoone on nüüd otseselt ühendatud Kliinikumi L. Puusepa 8 teiste korpustega, sealhulgas naistekliinikuga ja radioloogikliinikuga ning erakorralise meditsiini osakonnaga, loob see tingimused kiiremaks, mugavamaks, aga ka ohutumaks teenindamiseks. Viimase all pean silmas eeskätt tegurit, kus langeb ära vajadus transportida haiget vastündinut sünnitusmajast lastekliinikusse. Nüüd asuvad sünnitusmaja, vastündinute osakond ja laste intensiivravi osakond kõik ühel korrusel. Samuti paranevad erakorralise vastuvõttu pöörduvate laste ravi ja jälgimise tingimused. Märkimata ei saa jätta ka palatite kaasagevad sisekeskkonna tingimusi. Kõik need tegurid parandavad meie väikestele patsientidele antava ravi kvaliteeti,“ kirjeldas prof Tillmann.

Esimestena alustasid uues ravikorpuses statsionaarse ravitööga neonatoloogia osakond, kus vastündinutel ja nende vanematel on võimalik viibida perepalatites, ning lastekirurgia osakond. „Seejärel alustasid M-korpuse esimesel korrusel kõikide eriarstide vastuvõttud ning teisel korrusel laste ja noorukite arendus- ja taastusravikeskus ning laste ja noorukite allergiahaiguste keskus. Järgnesid statsionaarne üldpediaatria ja neuroloogia osakond ning ägedate infektsioonide osakond ja lasteintensiivravi osakond. Muudatus toimus ka laste erakorralises vastuvõttus, mis toimus 23. augustist Kliinikumi erakorralise meditsiini osakonnas,“ selgitas muudatusi lastekliiniku ülemõde Evelyn Evert.

Lastekliiniku patsientide ja nende lähedaste jaoks on M-korpuses eraldi riidehoid ja registratuur. „Et Maarjamõisa meditsiinilinnak on suur, palume vastuvõtule tulles varuda aega. Sisenemiseks saab kasutada nii N. Lunini kui L. Puusepa tänava poolseid sissepääse ning laste ja lähedaste hõlpsamaks orienteerumiseks on teekond lastekliinikusse märgistatud märglevalt Pallilooma abiga,“ tutvustas ülemõde. Palliloom on üks „Tireli-tareli-tiit, seiklus algab siit“ võlumaailma põnevatest ja salapärastest

tegelastest, kes laste tähelepanu püüavad ja haiglateskkonna kogemust sõbralikumaks muudavad. Tegelaste autoriks on disainistuudio Unt/Tammik koos illustraator Marju Tammikuga.

Erakorraline vastuvõtt

Lastekliiniku erakorraline vastuvõtt toimub nüüd L. Puusepa 8 maja erakorralise meditsiini osakonnas. „Sisenemiseks tuleb kasutada ühist sissepääsu täiskasvanutega L. Puusepa tänava poolt. Erakorralise vastuvõttu pöörduvate lastega tegeleb eraldi triaazijõe,“ rääkis ülemõde.

Kliinikumi lastekliiniku uus maja ehk M-korpus rajati koos C-korpusega Maarjamõisa meditsiinilinnaku III ehitusjärgu raames. M-korpus on kuuekorruseline ning selle brutopind on ligikaudu 20 000m². Ravikorpuse tunnusvärviks on sirelililla ning koostöös projekteerijaga on püütud arvestada patsiendisõbralikkusega mitmetes nüanssides – nii näiteks saavad väikesed patsiendid end rõõmustada valides ise oma palatile aknavalgustust.

KLIINIKUMI LEHT

Foto: Tartu Ülikooli Kliinikum

Dr Kärt Simre kaitses doktoritööd

22. augustil 2023 kaitses Tartu Ülikooli Kliinikumi lastekliiniku arst-õppejõud Kärt Simre Biomeedikumis filosoofiadoktori kraadi (PhD (arstiteadus)) taotlemiseks esitatud väitekirja "Development of coeliac disease in two populations with different environmental backgrounds" ("Tsöliaakia teke kahes erineva keskkonna-taustaga naaberriigis").

Juhendajad: immunoloogia professor Raivo Uibo (PhD (meditsiiniteadused), TÜ bio- ja siirdemeditsiini instituut), lastegastroenteroloogia kaasprofessor Oivi Uibo (dr. med. (meditsiin), TÜ kliinilise meditsiini instituut) ja pediatra professor Vallo Tillmann (dr. med. (pediatra), TÜ kliinilise meditsiini instituut)
Oponent: Marko Kalliomäki (MD, PhD), Turu Ülikool, Soome.

Kokkuvõte

Tsöliaakia on immuunvahendatud haigus, mis tekib geneetilise eelsoodumusega isikutel gluteeni ja gluteeniga seotud prolamiinide toimel. Tsöliaakiat võivad vallandada nisupalgu gluteeni laguprodukt gliadiin, rukkivalk sekaliin ja odravalk hordeiin. Viimastel aastakümnetel on tsöliaakia esinemissagedus suurenenud ülemaailmselt ning erinevate piirkondade vahel võib esineda suuri erinevusi. Kuna

Doktoritöö peamine eesmärk oli uurida lapse tsöliaakia teket kahes erineva sotsiaalmajandusliku taustaga naaberriigis – Eestis ja Soomes

Dr Kärt Simre

Foto: Erakogu

enamikel inimestel, kellel esineb geneetiline eelsoodumus tsöliaakia tekkeks ning on olnud kokkupuude gluteeniga, ei teki haigust, siis peavad haiguse tekkega olema seotud ka erinevad keskkondlikud tegurid. Doktoritöö peamine eesmärk oli uurida lapse tsöliaakia teket kahes erineva sotsiaalmajandusliku taustaga naaberriigis – Eestis ja Soomes ning uurida täpsemalt tsöliaakia erinevaid riskifaktoreid. Peamine huvi oli imikuea ja väikelapse toitumisel ja infektsioonidel. Lisaks rinnapiima mikrobioota määramine ning selle seos rinnapiima immunoloogiliste markeritega.

Uuritavad ja uuringumaterjal pärinesid rahvusvahelisest DIABIMMUNE uuringust, mille eesmärgiks oli uurida 1. tüüpi diabeedi ja

teiste immuunvahendatud haiguste teket. Uuring koosnes nn sünnikohordist, keda jälgiti sünnist 3. eluaastani ja nn lastekohordist, keda jälgiti 3. eluaastast 5. eluaastani. Eestis tekkis uuringuperioodi jooksul tsöliaakia kaheksal ja Soomes 21 lapsel, kes kõik kaasati käesolevasse uuringusse. Igale tsöliaakia diagnoosiga lapsele valiti kontrollgrupi laps samast DIABIMMUNE uuringust. Rinnapiima analüüsiks valiti nn sünnikohordist kuus last, keda oli jälgitud 3. eluaastani ning kelle kõigi emadelt oli kogutud rinnapiima lapse 3. elukuul ja lastel oli tekkinud tsöliaakia. 18 kontrolli valiti samast kohordist.

Leidsime, et Eesti ja Soome laste vahel esines oluline erinevus tsöliaakia kumulatiivses haigestumises esimese viie eluaasta jooksul. Tsöliaakia kumulatiivne haigestumine on kõrgem Soomes (0,27% vs 0,77%) ning seal tekivad lastel varem ka tsöliaakia spetsiifilised autoantikehad. Tsöliaakia-ga ning kontrollgrupi laste vahel ei olnud erinevust rinnapiimaga toitumise kestvuses ega teraviljade (nisu, rukkis, oder) menüüsse lisamise vanuses. Korduvad infektsioonid varajases eas võivad suurendada riski haigestuda tsöliaakiasse. Emadel, kelle lastel tekkis tsöliaakia, oli rinnapiima mikroobioomis erinevusi võrreldes emadega, kelle lastel tsöliaakiat ei tekkinud.

KLIINIKUMI LEHT

Kliinikumi insuldiravi pälvis Euroopa kõrgeima tunnustuse

Tartu Ülikooli Kliinikumi närvikliinik pälvis 14. augustil 2023 ESO sertifikaadi, mis on Euroopa Insuldiorganisatsiooni kõrgeim tunnustus insuldiravile. Sertifikaat kinnitab, et insuldipatsiendid saavad Kliinikumis parimat Euroopa standarditele vastavat ravi.

ESO (European Stroke Organisation) sertifikaadi väljaandmiseks on Euroopa Insuldiorganisatsioon kehtestanud ranged ja standardiseeritud nõuded insuldi raviga tegelevatele keskustele. „Sertifitseerimisprotsess hindab, kas vastavad nõuded on täidetud parimal võimalikul moel. Muuhulgas on oluline ravikvaliteet, osalemine kvaliteediregistrites, igapäevatöö korraldus, kohalikud ravijuhised ja kaardistatud raviteekonnad, personali hulk ning kvalifikatsioon, järjepidev koolitussüsteem ning palju muud,“ selgitas närvikliiniku vanemarst-õppejõud ja insuldikeskuse juht prof Janika Kõrv. Ta lisas, et sertifikaadi pälvimine ei ole oluline tunnustus ainult insuldiravile, vaid märgib raviprotsesside tiptaset kogu organisatsioonis. „Oleme esimene tervishoiuasutus Eestis, kes on täitnud ESO standardid, mis omakorda tõendab Tartu Ülikooli Kliinikumi insuldiravi vastavust parimale Euroopa standardile,“ lausus neuroloog prof Kõrv.

Insuldiõde Triinu Kurvits tõi välja, et tunnustus hõlmas ka insuldiravi-eelset ja sellele järgnevat etappi. „Kliinikumile sertifikaadi omistamine tähendab muuhulgas ka seda, et lisaks akuutetapi insuldiravile on haiglas olemas parimad võimalused taastusraviks. Samuti järelkontrolli süsteem, mille eesmärk on toetada insuldi läbi elanud inimesi haiglast lahkumisel. Näiteks

Dr Riino Vibo, prof Janika Kõrv ja insuldiõde Triinu Kurvits

Foto: Tartu Ülikooli Kliinikum

insuldiõde vastuvõtud, mida Kliinikum pikka aega patsientidele pakkunud on,“ kirjeldas Triinu Kurvits.

Prof Janika Kõrv kinnitas, et insuldiravi on meeskonnatöö. „Lisaks meie insuldikeskuse töötajatele on insuldiravi teekonnal oluline roll ka Tartu kiirabil, radioloogia-kliinikul, erakorralise meditsiini osakonnal ning kõikidel teistel insuldiravis osalevatel Kliinikumi osakondadel ja üksustel. Oleme tunnustuse üle uhked ning tänulikud kõi-

kidele kolleegidele, kes aitavad tagada insuldiravi kvaliteeti Tartu Ülikooli Kliinikumis,“ sõnas prof Kõrv.

Tartu Ülikooli Kliinikumi insuldikeskus loodi 2019. aasta sügisel ning sinna suunatakse kõik Tartu ja Lõuna-Eesti insuldipatsiendid ning Ida-Virumaa trombektoomia näidustusega patsiendid, samuti komplitseeritud vaskulaarsed patsiendid.

KLIINIKUMI LEHT

TARTU ÜLIKOOI MEDITSIINITEADUSTE VALDKONNAS

Traditsiooniline arstiteaduskonna aastapäev tuleb taas

2023. aastal sügisel tähistatakse arstiteaduskonna aastapäeva 391. korda. Teaduskonverentsil saab kuulda ettekan-deid viimase aasta jooksul meditsiini- ja sporditeaduste alal tehtud teadusuuringute tulemustest üliõpilastelt, arst-residentidelt, teadurilt, õppejõududelt, arstidelt ning valdkonna koostööpartneritelt ja vilistlastelt. Sel aastal esitavad arst-residentid esmakordselt teaduskonverentsil ka haigusjuhtusid. Teemakonverents kan-

nab tänavu pealkirja „Tulevikumeditsiin, innovatsioon ja kestlik areng“. Arstiteaduskonna aastapäevad toimuvad sel aastal 12.–13. oktoobril.

Mikroraadiprogramm annab laiapõhjalised teadmised geneetilisest meditsiinist

Tartu Ülikooli meditsiiniteaduste valdkond pakub uuenduslikku mikroraadiprogrammi „Geneetika personaalmeditsiinis“, mille käigus omandavad osalejad laiapõhjalised teadmised geneetilisest

meditsiinist, selle rakendamise võimalustest ning väljavaadetest praktilises kliinilises ja tervishoiutöös. Programmis on osalema oodatud need, kes kasutavad järjest enam geneetilisi teste ja hakkavad tulevikus nõustama personaalmeditsiini alal. Näiteks on oodatud praktiseerivad arstid ja meditsiinipersonal igalt erialalt, samuti meditsiinisektori ja terviseteenuste valdkonna töötajad nii riiklikus kui era-sektoris. Kursusele saab registreeruda 30. septembrini.

Rahvusvaheline anatoomiaolümpiaad paneb proovile arstitudengite teadmised

25.–26. augustil toimus Biomeedikumis ja AHHA keskuses viies rahvusvaheline anatoomiaolümpiaad. Tudengite algatatud projekti eesmärgiks on panna proovile esimese ja teise kursuse arstitudengite teadmised anatoomiast nii teoorias kui praktikas. Traditsiooni kohaselt on igal aastal olümpiaadil oma teema, tänavu on selleks Anatomy Games. Olümpiaadi esimesel päeval toimus avatseremoo-

nia ja teoreetiline test, millele järgnesid praktiliste oskuste töötad. Teisel päeval jätkati praktiliste oskustega ning päeva lõpus selgusid olümpiaadi parimad. Sünnimuse korraldajateks olid 2.–4. aasta Tartu Ülikooli arstiteaduse eriala tudengid.

Doktoritööde kaitsmised

- 31.08 kaitses **Ul Ain Reshi** doktoritööd „Emaka ja spermatooside ekstratsellulaarsete vesiikulide suhtluse iseloomustus eostamiseelisel perioodil“

- 15.09 kaitses **Stanislav Tjagur** doktoritööd „Mycoplasma genitalium'i ja teiste ureetrii tekitavate STLI levimus ning mõju mehe reproduktiivtrakti tervisele“

Täpsem teave: med.ut.ee

ALICE LOKK
Meditsiiniteaduste valdkonna kommunikatsioonispetsialist

Töö molekulaardiagnostika laboris pakub põnevust igapäevaselt

Kliinikumi geneetika ja personaalmeditsiini kliiniku laboratoorse geneetika osakonna meeskonna koosseis täieneb igal aastal, et tagada analüüside mahu kasv vastavalt nõudlusele. Kliinikumi Leht küsis osakonna vanemlaborispetsialistilt Hanno Roomerelt ning laborispetsialistilt Mikk Toomingalt, mida kujutab endast töö geneetika laboris.

Mille poolest erineb laboratoorse geneetika osakonna töö teiste laborite tööst?

Hanno Roomere: Molekulaardiagnostika labori töö L. Puusepa 2 maja teisel korrusel on väga mitmekesine ning nõuab laboritöötajatelt suuremat ettevalmistust ja kasuks tulevad molekulaarbioloogia-alased teadmised. Kõik meie osakonnaga ühinevad töötajad, nii bioanalüütikud kui laborispetsialistid, läbivad kohapeal spetsialiseerumiseks täiendava õppe töö kõrvalt. Enamasti on meie kolleegid kas arsti, biomeditsiini või geenitehnoloogia taustaga. Kui rääkida spetsialisti tööst, siis kõige ajamahukam osa on analüüsitulemuste interpreteerimine – analüüside vastused on patsiendipõhised ning nii-öelda standardvastuseid meil ei ole. Mõne analüüsi tulemusel avastame aga hoopis midagi uut ning siis tuleb vastuse koostamisega alustada nullist, koguda infot, uurida muu maailma praktikat ning teaduskirjandust. Samuti on oluline osa meie tööst teiste kolleegide nõustamine nii analüüside tellimise kui ka vastuste tõlgendamise osas.

Mikk Tooming: Kuigi võiks arvata, et tänapäeval on kõik automatiseeritud, siis meie laboris on kasutusel palju erinevaid meetodeid, mis nõuavad ka käsitööd. Pakume rohkem kui 100 erinevat analüüsi. Me ei saa kasutada ühte automatiseeritud analüüsi, vaid peame tegema ka täpsust nõudvat käsitööd.

Milliseid analüüse teit enim tellitakse?

Hanno Roomere: Analüüside amplituud on lai – näiteks sünnieelne diagnostika, pärilike haiguste diagnostika nii lapseas kui ka täiskasvanu-eas algavatele haigustele, analüüsid päriliku vähi diagnostikaks ning täiesti eraldi valdkonna moodustab kasvajakoe testid analüüsiks. Tegelikult on meil võimekus pakkuda kõiki geenianalüüsi ning oleme pidevalt avatud ka uute meetodite arendamisele. Viimasel ajal on oluliselt kasvanud onkogeneetika analüüside tellimine, mille abil raviarstid saavad infot nii päriliku vähi riskide kohta kui ka kasvajakoe määratavate geenimuutuste

Dr Tiina Kahre, Mikk Tooming ja Hanno Roomere

Foto: Tartu Ülikooli Kliinikum

korral täpsustada diagnoosi, määrata ja jälgida ravi kulgu, seda vajadusel korrigeerida või saada hoopis infot haiguse prognoosi osas.

Mikk Tooming: Lisaks ka farmakogenetiilised uuringud, mis on vajalikud siis, kui patsient saab vähiravi ning on vaja veenduda talle sobivas raviskeemis. Kindlasti leiavad rakendust ka uued personaalmeditsiini põhised diagnostika lahendused.

Kuidas sünnivad labori uued meetodid?

Hanno Roomere: Uued meetodid sünnivad kas meie enda initsiatiivil või koostöös teiste erialade arstidega. Ehk kui ravitööd

poole pealt on surve ja küsijaid mitmeid, siis teame, et ka nõudlus on olemas.

Mikk Tooming: Nii näiteks juurutasime koostöös onkoloogidega kasvajakoe molekulaarse profiilerimise, kuna seda meetodit Eestis veel polnud. Mujal maailmas toimuvad taolised analüüsid võib-olla rohkem patoloogiakeskustes ning ka meil on Kliinikumi patoloogiasteenistusega väga hea koostöö, kelle kaasabil saabub meile uuritav materjal.

Geneetika ja personaalmeditsiini kliiniku labori seadmed on täna sellised, et meil on võimekus kõiki maailmas olemasolevaid meetodikaid siinsamas Tartus teha. ►

► See on suur muutus aastatetaguse ajaga, mil analüüside vastuseid oodati nädalaid või isegi kuid teistest riikidest.

Hanno Roomere: meie labori suur erisus seisneb ka geenitestide andmete kogus, mida on vajadusel võimalik teadustöös kasutada – selleks, et arendada uusi diagnostika- või ravimeetodeid.

Kellel on võimalik laboratoorse geneetika osakonnast geenianalüüsi tellida?

Hanno Roomere: Kõikidel tervishoiuasutustel ning vajalik on, et näidustuse üle analüüsiks otsustab arst. Ligikaudu pooled analüüsid tellitakse Kliinikumisiselt ning pooled väljast nii teiste haiglate kui perearstide poolt. Samuti oleme partnerriks teistele ettevõtetele, näiteks tuberkuloosi bakterite sekveneerimise ning HLA sekveneerimise korral.

Mis te arvate, mida toob tulevik laboratoorses geneetikas?

Mikk Tooming: Heameel on öelda, et tehnika taha Kliinikumis ükski arendus ei jää. Meie uue Illumina NovaSeq X Plus sekvenaatoriga on võimalik kogu genoomi sekveneerimine teha kuni 20 000 isikule aastas. See on 2,5 korda rohkem, kui eelmise seeria tippmudelil.

Tulevikus liigitakse aina enam geenipaneelidelt ülegenoomsele sekveneerimisele, millega on võimalik saada inimese genoomi kohta kogu info. Seda meie uus sekvenaator ka võimaldab, mis võib tähendada uusi leide, avastusi ja seoseid geenide ja haiguste vahel. Eriti, kui arvestame, et täna jääb genoomist veel 98% enamasti uurimata. Seega toob tulevik kindlasti uusi teadmisi!

Geneetika ja personaalmeditsiini kliiniku labori seadmed on täna sellised, et meil on võimekus kõiki maailmas olemasolevaid meetodikaid siinsamas Tartus teha

Hanno Roomere: Tulevik toob kindlasti ka vedelbiopsia analüüsid ehk nn rakuvaba DNA analüüsid. Vereplasma test võimaldab näiteks teha lootediagnostikat ja hinnata kasvajakoe ravi toimimist või otsida hoopis sobivat sihtmärki onkoloogilises ravis. Samuti näiteks, kui kasvaja biopsiat

ei ole võimalik võtta koest, saab geeni-variante analüüsida kasutades rakuvaba DNA-d verest.

Mis teile oma töös rõõmu pakub?

Mikk Tooming: See, et geneetika on väga kiiresti arenev valdkond. Peame hoidma end pidevalt kursis nii eriala teaduskirjandusega kui ka meetoditega mujal maailmaturul.

Hanno Roomere: Jah, geneetika on alati ajast eest. Professionaalset rõõmu pakub ka see, kui leiame vastuse arsti poolt püstitatud küsimusele. Või kui leiame mõne päris uue geenimuutuse, mida pole varem Eestis või koguni mujal maailmas kirjeldatud.

Samuti olen uhke, et meie labori kolm järgmise põlvkonna sekveneerimise meetodit on akrediteeritud Eesti Akrediteerimiskeskuse poolt. Ning teadustöö osakaalu üle meie kolleegide seas – näiteks Mikk on pühendunud oma doktoritöös kõikidele Eestis esinevatele rinna- ja munasarjavähi variantidele. Kohe kaitseb oma doktoritöö ka meditsiinigenetik dr Laura Roht, kes keskendus töös kolorektaalvähile.

KLIINIKUMI LEHT

KOMMENTAAR

DR TIINA KAHRE

Geneetika ja personaalmeditsiini kliiniku laboratoorse geneetika osakonna juht

Hanno Roomere on töötanud Kliinikumis juba peaaegu 10 aastat ja tegelenud nii onkogeneetika testide interpretatsiooniga kui ka suurte ülegenoomsete geenipaneelide tulemuste tõlgendamise ja haruldaste haiguste diagnostikaga. Hanno on kompetentne ja motiveeritud kolleeg ning aidanud igati kaasa geneetika valdkonna arengule. Alates 2022. aasta lõpust on ta molekulaardiagnostika labori juhataja.

Mikk Tooming töötab molekulaardiagnostika laboris arenduspetsialistina ning seega on kõigi uute analüüside sisseviimisel Miku panus olulise tähtsusega. Mikk on väga entusiastliku ellusuhtumisega abivalmis kolleeg. Olles huvitatud uutest võimalustest geneetika valdkonnas, jagab ta uudisest viimastest läbimurretest DNA-uuringute alal oma taskuhäälisingu „Genoomiline“ ning töötab selle nimel, et rakendada uusimaid teadmisi ka meie molekulaardiagnostika laboris.

DR SANDER PAJUSALU

Geneetika ja personaalmeditsiini kliiniku juht

Laborispetsialistide töö on geneetika ja personaalmeditsiini laborites kesksel kohal. Nende ekspertteadmiste ja oskuste najal seisab moodne geenidiagnostika. Piltlikult võib öelda, et nemad tõlgivad DNA keele arstide keelde ning ega kumbki neist keeltest just lihtne ei ole. Kliinikumi vaatest on oluline märkida, et läbi laborispetsialistide ametikohtade on Kliinikum atraktiivseks karjäärivalikuks ka geenitehnoloogia, biomeditsiini ja mitmete teiste ülikooli õppekavade lõpetanutele. See tõestab veelgi 21. sajandi meditsiini interdistsiplinaarsust ja tähtsustab veelgi Kliinikumi ja ülikooli mõlemapoolse partnerluse olulisust ka väljaspool meditsiiniteaduste valdkonda. Mikk Tooming ja Hanno Roomere on mõlemad väga suurte teadmiste ja kogemustega eksperdid ja kolleegidena väga tunnustatud.

Stomatoloogia kliiniku vältimatu hambaravi muudatused

19. augustist 2023 toimub vältimatu hambaravi stomatoloogia kliiniku uutes C-korpuse ruumides Kliinikumi peamajas.

Tööpäevadel hambaravi vältimatus abis muudatusi ei ole ning see jätkub esmaspäevast reedeni kell 7.30-19.00 Maarjamõisa polikliinikus, L. Puusepa 1a 4. korrusel. Puhkepäevadel ja riiklikel pühadel osutatakse esmaabi kell 9.00-13.00 aadressil L. Puusepa 8, C-korpuse 1. korruse kabinettis C1046. Vältimatule hambaravile pöördumiseks tuleb patsientidel registreerida end tööpäevadel hommikul alates 7.30. Puhkepäevadel toimub registreerimine alates kell 8.30 elavas järjekorras L. Puusepa 8 registratuuris.

Õisel ajal vältimatut hambaravi ei osutata, küll aga on patsientidel võimalik raskete seisundite puhul pöörduda erakorralise meditsiini osakonda, kus vältimatu abi on näo-lõualuudekirurgide poolt tagatud ööpäevaringselt. Näiteks näo-lõualuude murdude korral, näo piirkonna rohke verejooksu ja näo piirkonna lahtiste haavade korral, samuti eluohtlike näopiirkonna põletike ja tursete korral.

21. augustist 2023 alustab uutes C-korpuse ruumides ka Kliinikumi stomatoloogia

Stomatoloogia kliinik

Foto: Tartu Ülikooli Kliinikum

kliiniku näo- ja lõualuudekirurgia osakond, kelle haiglaravi patsientide ravipalatiid asuvad C-korpuse 4. korrusel. Uued palatiid on ühe- või kahekohalised, kus väikesed lapsed saavad viibida koos vanemaga. Sügisel viiakse C-korpuse uude operatsiooniplokki üle ka näo- ja lõualuudekirurgia operatsioonid, nii kaua toimuvad operatsioonid edasi endises operatsiooniplokis.

Näo- ja lõualuudekirurgia osakonna ambulatoorsed vastuvõtud toimuvad 21. augustist C-korpuse 1. korrusel. Vastuvõtule pöörduvatel patsientidel on kõige mugavam siseneda L. Puusepa tänava poolse registratuuri kaudu.

KLIINIKUMI LEHT

Kliinikum panustab ELi vähimissiooni tugivõrgustiku

Euroopa Liidu teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi Horizon Europe vähimissiooni eesmärk on parandada 2030. aastaks enam kui 3 miljoni inimese elu läbi ennetamise ja ravi ning aidata vähi põdevatel inimestel ja nende perekonnaliikmetel elada kauem ja paremini. Projekti „Establishing of Cancer Mission Hubs: Networks and Synergies“ (ECHOs) eesmärk on koordineerida seotud teadusuuringuid, innovatsiooni ja tervishoiuvaldkonna tegevusi, lisaks kujundada valdkonna poliitikat inimkeskse tervishoiu ja teadustöö suunas.

Uus Euroopa konsortsium ECHOs, mida toetab vähimissioon, toob kokku 58 juhtivat valitsus-, tervishoiu-, teadus- ja akadeemilist asutust ning mittetulundus-

ühingut ja annab liikmesriikidele ja seotud riikidele võime järk-järgult luua riiklikud vähimissiooni keskused (NCMHs). Nendel riiklikel vähimissiooni keskustel, mis tegutsevad riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil, on keskne roll kõigi osapoolte, sealhulgas kodanike, kaasamisel vähktõvega seotud poliitikaaruteludes.

Eestit esindavad Tartu Ülikooli Kliinikum ja Tartu Ülikool, mis teevad tihedat koostööd konsortsiumi koordineerivate isikute ja Euroopa juhtivate asjatundjatega. Tugivõrgustik koordineerib teadustööd ja innovatsiooni ning tervishoiualaseid tegevusi ja suunab poliitikakujundamise protsesse inimkeskse tervishoiu ning teadustöö poole viisil, mida liikmesriikide eraldiseisvad pingutused ja algatused ei saavuta.

„Vähk on Eestis tõsine terviseprobleem ja sellega võitlemine nõuab meie kõigi ühist pingutust,“ ütles dr Kristiina Ojamaa, Tartu Ülikooli Kliinikumi hematoloogia- ja onkoloogia kliiniku juht ja ECHOse riiklik koordineerija. „Riikliku vähimissiooni keskuse loomine Eestis on oluline samm riiklike esindajate hääle tegevdamisel Euroopa vähktõvestrateegias. See edendab riikliku ja rahvusvahelise koostööd, soodustab kaasamist ja juhib innovatsiooni vähktõve ravis. Seetõttu ootame, et ECHOs panustab vähktõvega seotud teadustöösse Eestis. See annab võimaluse kujundada vähiravi täpselt meie patsientide ja ühiskonna vajaduste järgi.“

KLIINIKUMI LEHT

Südamekliiniku õed õpetavad patsiendid enda tervise spetsialistiks

Kliinikumi südamekliiniku ambulatoorse kardioloogia osakonnas teevad iseseisvaid vastuvõtte kolm õde keskendudes infarktjärgsetele ja südamepuudulikkusega patsientidele.

2021. aastal käivitus südameinfarktiga patsiendi haigla järgse teekonna projekt, mille oluliseks komponendiks on haiglaravile järgnev infarktiõde vastuvõtt. „Õde hindab vastuvõtul patsiendi kodust toimetulekut, raviskeemi mõistmist ja valmisolekut oma elustiili korrigeerida,“ selgitas ambulatoorse kardioloogia osakonna õde Birgit Nädal. Lisaks hindab õde patsiendi objektiivset leidu, tunneb ära alarmeerivad probleemid ning määrab vereanalüüsid.

Teiseks tegevussuunaks on südamepuudulikkuse õendus, mille teket kannustas nii Kliinikumi esimese südamepumba paigaldus 2014. aastal kui ka sellele järgnenud südamesiidramise programm. Kliinikumis tegeleb südamepuudulikkusega patsientidega ambulatoorse kardioloogia osakonna õde Annika Elmet. „Nii südamepumbaga kui ka siirdamist ootavate ja siirdamisjärgsete patsientidega on praeguseks saavutatud hästi toimiv tööruum, kus rutiinsed tegevused tehakse õendusvisiitide käigus ja arsti nõuande on vajalik vaid probleemide korral,“ selgitas Elmet.

Moodsa kardioloogilise ravi alustala on tugev õendus

Elmeti töö seisneb ka pidevas koostöös põhjanaabritega, kelle juures Eesti patsientidele südamed siirdatakse. „See nõuab head suhtlust ning valmisolekut oma töö käigus 3-4 erinevat keelt kasutada,“ kirjeldas Elmet koostööd Helsingi Ülikoolihaiglas. „Südamepumbaga ja siiratud patsientide eripäraks on terviseurede spetsiifilisus ning ootamatus, mistõttu peab neil olema võimalus ööpäevaringselt vastava ala meditsiinitöötajaga kontakteeruda,“ lisas Elmet tuues näiteks, et Helsingis on selleks 4-5 valveid tegevat õde, Kliinikumis hetkel üks.

„Tänapäeval on levimas seisukoht, et kindlate ülesannete ja otsustusõiguse usaldamine õele on tervishoiusüsteemi tasakaalustav. Eriti rahul on patsiendid, kes tunnevad, et õel on tema jaoks rohkem

Ambulatoorse kardioloogia osakonna õed Annika Elmet, Birgit Nädal, Kristina Sobchenko

Foto: Tartu Ülikooli Kliinikum

aega ning ta ei lahku vastuvõtult segaduses ja küsimustega,“ kirjeldas iseseisvaid vastuvõtte tegev õde Kristina Sobchenko patsientide positiivset tagasisidet. „Ka südamekliiniku arstid kiidavad õdede iseseisvat tegevust, kuid on alati valmis appi tulema,“ rääkisid õed.

8.-10. juunil osalesid südamekliiniku õed Reykjavikis Põhja-Baltimaade Kardioloogiakongressil, mille kavas oli ka põhjalik õendusprogramm, kus Annika Elmet tegi ka kaks ettekannet. „Sellises mahus ja sellise põhjalikkusega ei ole iseseisva õenduse teemasid kongressidel varem käsitletud, mis kinnitab, et õendus on Skandinaavias jõudsalt arenemas uueks iseseisvaks erialaks, kus tegutsemise ja otsustamise ruum on oluliselt suurem ning õendusteavus käib igapäevase töö juurde,“ selgitas Nädal.

2021. aastal tegid südamekliiniku ambulatoorse osakonna kolm õde 588 iseseisvat vastuvõttu, eelmisel aastal juba 837. Ambulatoorse kardioloogia osakonna õendusjuhi Kerit Kalderi sõnul on vastuvõttude arv iga aastaga suurenenud. „Õdede iseseisvate vastuvõttude aluseks on hea koostöö

arstidega, kes on vajadusel õdedele abiks ja toeks. Õed Annika, Birgit ja Kristina teevad oma tööd suure pühendumusega ning nad on alati patsientide jaoks olemas. Neile on alati toeks arstid dr Timo Alter, dr Marrit Aasaru, dr Märt Elmet ja dr Mai Blöndal,“ lisas Kalder.

„Moodsa kardioloogilise ravi alustala on tugev õendus. Üldiselt ollakse arvamusel, et Eesti üks tugevamaid südamepuudulikkusega tegelevatest õe iseseisvatest vastuvõttudest on just Kliinikum. Lisaks on innovatiivne infarktjärgne vastuvõtt. Olles töötanud mitmes Skandinaavia haiglas, saan julgelt öelda, et meie õed on võimekad ja kogunud. See on suur väärtus ja ressurs, mida tuleb toetada. Ka teised haiglad plaanivad antud vastuvõtu tööd sisse seada, kuid minu teada ei ole sarnast veel ei Eestis ega Baltikumis. Meie eesmärk on jätkata patsientikeskse tööga, innovatiivsete lahendustega ja olla hea partner kõrgkoolidele,“ kirjeldas kardioloog dr Mai Blöndal, kelle juhtimisel Kliinikumis ambulatoorse kardioloogia iseseisvat õendustööd arendatud on.

KLIINIKUMI LEHT

eM.I.N.I intervjuu toetab tõenduspõhisemat vaimse tervise probleemide tuvastamist

Tartu Ülikooli Kliinikumi psühhiaatrikliinikus võeti kasutusele tunnustatud ja tõenduspõhine elektroonselt läbiviidav M.I.N.I neuropsühhiaatriline intervjuu, mida kasutatakse vaimse tervise õe esmasel vastuvõtul.

Psühhiaatrikliiniku ülemõde Reet Tohvre

Foto: Tartu Ülikooli Kliinikum

Intervjuu eesmärk on hinnata senise praktikaga võrreldes rohkem struktureeritud ja standardiseeritud viisil enamlevinud vaimsetele häiretele iseloomulike haigustunnuste olemasolu või puudumist ning seeläbi toetada patsiendi edasise raviteekonna optimaalsemat planeerimist.

Patsiendi seisundile vastav raviteekond algab õigest probleemide hindamisest ning nüüd on ravimeeskonnal võimalik efektiivsemalt ja sihitumalt pakkuda patsiendile vajaminevaid teenuseid ja seeläbi vähendada vaimse tervise kriisi eskaleerumist. M.I.N.I intervjuu oma erimoodulitega sobib kasutamiseks nii täiskasvanutel kui lastel ja noorukitel.

„Testisime M.I.N.I intervjuu paber-pleiats versiooni 2022. aastal. Peamine muudatus varasemaga võrreldes on täna see, et meil on nüüd kasutusel elektrooniline versioon, mis on juba elektroonilise haiguslooga ehk eHL-ga liidetud. Elektrooniline poolstruktureeritud intervjuu on mugavam nii patsiendile kui ka intervjuu läbiviijale. Lisaks võimaldab e-versiooni juurutamine kasutada intervjuu kõige kaasaegsemat versiooni. Uuendusena võtsime kasutusele eM.I.N.I Kidi ehk spetsiifiliselt laste ja noorte vaim-

se tervise murede hindamist võimaldava versiooni, mida ei olnud varem üldse Eestis kasutatud,“ kirjeldas psühhiaatrikliiniku ülemõde Reet Tohvre.

Patsiendi seisundile vastav raviteekond algab õigest probleemide hindamisest

M.I.N.I neuropsühhiaatriline intervjuu valiti välja erinevate Eesti tervishoiuspetsialistide konsensusarvamusega ning on sobilik kasutamiseks erinevatel ravitasanditel, sealhulgas ka esmatasandil. Lisaks on M.I.N.I intervjuu erimoodulid, mis võimaldavad monitorida patsiendi seisundit tema raviteekonna vältel. Nii ravimeeskond kui patsient võivad kindlamad olla, et olulisemad vaimse tervise häired saavad kaardistatud.

Psühhiaatrikliiniku vanemarst-õppejõud dr Liina Haring sõnas: „Meie suureks eesmärgiks on kasutusele võtta tänapäeva-

sed, tõenduspõhised ning meie keele- ja kultuuriruumi kohandatud vaimse tervise probleeme tuvastavad hindamisvahendid. Kui somaatilises meditsiinis on võimalik haiguste tuvastamiseks ja haiguste raskusastme määramiseks analüüsida bioloogilist materjali, kasutada erinevaid radioloogilisi meetodeid või uurida ja mõõta organismi funktsioone, siis meie erialal patsiendi seisundi usaldusväärseks hindamiseks mõeldud biomarkereid kliinilisse praktikasse veel jõudnud ei ole. Meie töövahenditeks on meie töötajate teadmised, oskused, kogemused ning siinsesse kultuuriruumi kohandatud mõõdikud, psühhoterapeutilised sekkumistehnikad ja ravimid. Parima ravikäsitluse aluseks on patsiendil esinevate haigustunnuste laiapõhjaline kaardistamine. Psühhiaatrias on häirete tuvastamisel olulisel kohal informatsioon, mida saadakse patsientide lähedastelt, patsientide haigustunnuste kirjeldustest ja enesekohastest testidest ning nii kliinilisest intervjuust kui ka spetsialistide struktureeritud viisil antud hinnangutest. M.I.N.I on üks rahvusvaheliselt tunnustatumaid struktureeritud intervjuusid, mida kasutatakse nii teadusuuringutes kui ka igapäevases kliinilises töös.“

Ülemõde tõi välja, et nii varasema M.I.N.I paberversiooni kui ka M.I.N.I e-versiooni kasutusvõimaluste loomisesse ja arendamisesse on olulisel määral panustanud Kliinikumi projektijuht Richard Jalakas. „Huvi eM.I.N.I kasutusele võtta on üles näidanud kõik Eesti suuremad psühhiaatriahaiglad, kuid litsentsi saamine ja uudse meetodika juurutamine on olnud nii aja- ja töömahukas kui ka kulukas. Projekti käesolevas etapis on liitunud Põhja-Eesti Regionaalhaigla ja Ida-Viru Keskhaigla. Plaanis on kaasata teisi psühhiaatrilise abi teenusotajaid, sealhulgas Tallinna Lastehaigla, Pärnu Haigla, Viljandi Haigla,“ kirjeldas Reet Tohvre. Ta lisas, et jooksvalt otsitakse võimalusi meetodika rakendamise võimaluse kohta ka esmatasandil. eM.I.N.I kasutusele võtmist toetab Tervisekassa.

KLIINIKUMI LEHT

HOPE vahetusprogramm keskendus tervishoiuasutuste väljakutsetele keskkonna hoidmisel

Euroopa haiglate ja tervishoiu föderatsiooni vahetusprogramm HOPE, mille põhieesmärgiks on tutvustada erinevaid tervishoiusüsteeme ja töökorraldusi ning vahetada kogemusi, toimus ka sel aastal. 8. mai–4. juuni aset leidnud vahetusprogrammi teemaks oli „Climate and environment: challenges for hospitals and healthcare services“.

HOPE vahetusprogrammi raames avanes mul võimalus Kliinikumi esindajana viibida koos Austria, Saksamaa, Šveitsi, Hollandi, Itaalia ja Moldova esindajatega Taani haiglates. Kogemusi jagasid kolm haiglat: Rigshospitalet, Randers Regional Hospital ja Aarhus University Hospital.

Võrreldes Eestiga on Taani suurim erinevus jätkusuutlikkuse vallas mõttemaailma erinevus. Taani tervishoiu on jätkusuutlikkusega tegeletud juba pikki aastaid, samas on see ka riiklik prioriteet. Taani on riigi tasandil seadnud endale eesmärgiks haiglate rohepöörde aastaks 2030 ning selle eesmärgi saavutamiseks on riik eraldanud ka ressursid – nii tööjõu kui rahaliste vahendite näol. Eesmärk on vähendada 70% süsinikujalajälge, 30% ühekordsete materjalide tarbimist, 30% jäätmete teket, 20% energia tarbimist ning suurendada 70% jäätmete taaskasutamist.

Lisaks riigi toele, on Taani haigla osakondades n-õ jätkusuutlikkuse esindajad, kelle ülesanne on iga kuu tegeleda teatud töötundide ulatuses oma osakonna jätkusuutlikkuse projektiga ning osaleda ka haiglaülestele jätkusuutlikkuse aruteludel. Taanlased teadvustavad endale hästi, et jätkusuutlikkus ei ole ainult prügimajandus, vaid puudutab mitmeid erinevaid valdkondi. HOPE külalised said kogeda jätkusuutlikkuse põhimõtteid nii arstide, õdede, haldusjuhtide, finantsjuhtide kui kommunikatsioonijuhtide silmade läbi. Haigla personal proovib leida häid lahendusi nii selles, kuidas mitte teha ebavajalikke meditsiinilisi protseduure, kuidas vähendada patsientide ravis ühekordsete tarvikute kasutamist, kuidas mõjutada ettevõtteid tootma jätkusuutlikumaid tarvikuid ja tooteid, kuidas arvestada jätkusuutlikkusega finantsotsuste tegemisel, kuidas kaasata töötajaid jätkusuutlikumaid otsuseid tegema kuni selleni, kuidas jätkusuutlikult koristada ja pesu pesta.

Üheks silmapaistvamaks algatuseks on Taani haiglates „Choosing Wisely“1 kont-

Keskkonna ja puhastuse osakonna juht Triin Arujõe HOPE programmis

Foto: Erakogu

septsioon, mille eesmärk on vähendada mittevajalike protseduuride tegemist. Professor Anders Perneri julge väide on, et nimetatud kontseptsiooniga väheneb tervishoiu jäätmete teke 20–30%.

Tähelepanuväärne on ka projekt „Green Family Start“2, mille raames vähendatakse sünnituse süsinikujalajälge 40–60%. Projekti raames kasutatakse korduskasutatavaid tekstiile ja tarvikuid ning ei kasutata enam paberlinasid. Samuti jagatakse tulevastele emadele teavet, et nad võtaksid sünnitusele kaasa oma veepudeli, aluspesu ning beebiriided.

Uhkust tunti ka projekti „Sustainable Hip Surgery“ üle. Kui enne projekti kasutasid kirurgid sama operatsiooni tegemiseks erinevaid operatsiooniriistade komplekte, siis projekti raames jõudsid nad kokkuleppele, mida nad operatsiooniriistade kompleksis vajavad ja mille võib välja jätta. Projekti tulemusena kasutatakse edaspidi ühe ja sama varustusega operatsiooniriistade

komplekti, millega vähendatakse jäätmete teket rohkem kui 30%.

Olen väga tänulik võimaluse eest osaleda HOPE vahetusprogrammis. Tõdesin, et kuigi Taani tervishoiuvaldkond on rohepöördes Eestist ees, siis Eesti kõige jätkusuutlikuma haigla, Tartu Ülikooli Kliinikumi töötajana on mul väga hea tunne, et Kliinikum on selles valdkonnas juba praeguseks viinud ellu mitmed olulised muutused. Ja seda Eesti piiratud ressursside juures. Usun, et Kliinikum suudab olla ka tulevikus Eesti kõige jätkusuutlikum haigla. Meil on olemas kogemused maailma parimatelt ja töötajad, kes suudavad seda ellu viia.

TRIIN ARUJÕE

Keskkonna ja puhastuse osakonna juht

1 <https://ugeskriftet.dk/dmj/danish-choosing-wisely-concept>
2 <https://aalborguh.n.dk/afsnit-og-ambulatorier/gynaekologisk-obstetisk-afdeling-aalborg/graviditet-foedssel-og-barsel/groen-familiestart>

Liitlasvägede õppus Kliinikumis

Fotod: Karli Saul

Liitlasvägede õppus Kliinikumis

4. augusti õhtupoolikul toimus Tartus Ameerika liitlasvägede õppus, mille üks osaline oli ka Tartu Ülikooli Kliinikum.

Õppuse raames maandus USA armee helikopter HH-60 Black Hawk Kliinikumi lähedal asuval maa-alal, eesmärgiga simuleerida kahe liitlasväelase evakueerimist õhutranspordiga ning nende edasist ravi. Pärast helikopteri maandumist transportisid USA armee välikiirabi ja Tartu Kiirabi patsiendid Kliinikumi erakorralise meditsiini osakonda. Õppus jätkus haiglas, kus kutsuti raskes seisundis patsiendi käsitlemiseks kokku traumameeskond.

Kliinikumi 5. valdkonna juhi dr Jaan Süti sõnul on sellised õppused väga vajalikud. „Erinevate osapoolte infovahetus, simuleeritud kannatanute ettevalmistamine, legendi kirjutamine ja selle kõige omakorda läbi mängimine on väga vajalik harjutus, et kõige kõrgema etapi raviasutusena olla valmis ootamatuteks olukordadeks. Samuti on oluline, et lisaks liitlasvägedele olid kaasatud ka meie igapäevased koostööpartnerid häirekeskuse ja Tartu kiirabi näol,“ lausus dr Sütt.

Õppusel osalesid USA armee 1. pataljoni, 506. jalaväe ja 3. lahingulennubrigaadi sõdurid koos Tartu Ülikooli Kliinikumi, Tartu Kiirabi, Tartu Ülikooli ja Tartu politseiga. Liitlasvägede sõnul näitas õppus USA vägede võimekust teha koostööd meditsiinilise evakueerumise vajadusel kohalike hädaabi- ja meditsiiniteenustega.

KLIINIKUMI LEHT

Jaapani delegatsioon ja suursaadik Hr Yukihiko Matsumura tutvusid Kliinikumiga

3. augustil 2023 külastas Tartu Ülikooli Kliinikumi Jaapani delegatsioon. Visiidi eesmärk oli tutvuda Kliinikumis kasutusel olevate patsientidele mõeldud tervisetehnoloogiliste lahendustega. Jaapani suursaadiku Hr Yukihiko Matsumura ja parlamendiliikmete Tartusse toonud Eesti visiidi teemaks oli "How digital technology makes people happier". Pärast külaliste päeva esimest poolt Tartu Ülikoolis, tutvustasid pärastlõunal Kliinikumi juhatuse esimees Priit Perens ja teadus- ja arendustegevuse juht prof Joel Starkopf ülikoolihaiglat ja selle tegevusi. Näitena digitehnoloogia rakendamisest tegi Gertu Söerunurk ülevaate spordimeditsiini ja taastusravi kliinikus edukalt arendatavast südamehaigete taastusravi kaugteenuse lahendusest.

KLIINIKUMI LEHT

Foto: Tartu Ülikooli Kliinikum

